

Hand-out Uiterlijke structuur 2

Welke verwijswaarden en signaalformuleringen kan ik inzetten?

De samenhang binnen en tussen alinea's kan worden vergroot door verwijswaarden en signaalwoorden:

Verwijswaarden:

Met verwijswaarden kun je in een zin terugverwijzen naar een element van de vorige zin. Op die manier worden de zinnen logisch met elkaar verbonden en hoef je bepaalde woorden of woordgroepen niet volledig te herhalen.

Persoonlijke voornaamwoorden.

 Gecursiveerd in onderstaand voorbeeld:

"Nog niet zo lang geleden werden *jagers* beloond voor het schieten van een wolf. Tegenwoordig worden ze ervoor beboet..."

Aanwijzende voornaamwoorden en bijwoorden:

"Deelname aan de wolvenjacht kost op 20.000 dollar; wie ook nog eens werkelijk een wolf doodschiet, betaalt *nog eens* 200.000 dollar. Door *deze* maatregelen heeft de Poolse wolvenstand zich de afgelopen jaren kunnen herstellen."

Pas op: bij gebruik van verwijswaarden moet het duidelijk zijn waar precies naar wordt terugverwezen. Een voorbeeld van een zin die misverstanden kan opleveren door verkeerd gebruik van verwijswaarden:

"Doordat er *hoge premies* werden uitgelooft op gedode wolven, en *jagers* dus royaal werden beloond, waren *deze* begin jaren zeventig teruggebracht tot slechts enkele tientallen exemplaren."

Signaalformuleringen:

Met signaalformuleringen geef je het verband aan tussen tekstonderdelen of zinnen. Signaalformuleringen zijn woorden of woordgroepen waarmee je als schrijver de structuur van je tekst expliciet maakt. Dat is vaak van groot belang, omdat een lezer niet weet wat voor jou als schrijver vanzelfsprekend is. Door verbanden die voor jou vanzelfsprekend zijn te benoemen, wordt ook voor de lezer duidelijk hoe de argumenten en punten van je betoog in elkaar passen. Zie het als een service naar de lezer.

Verschillende signaalformuleringen die je kunt gebruiken:

Aard verband	Mogelijke signaalformuleringen
Samenvatting	Dus, samenvattend, kortom, al met al, alles overziend, afsluitend, uiteindelijk, de balans opmakend, alles op een rijtje gezet, het eindoordeel is, het volgende beeld ontstaat
Doel-middel	Opdat, zodat, om te bereiken dat, om een einde te maken aan, om ervoor te zorgen dat, dat helpt om, wat ertoe zal bijdragen dat, waardoor ... zal ontstaan, waardoor er een einde zal komen aan
Opsomming	Ten/ als eerste, ten/ als tweede, ... allereerst, vervolgens, bovendien, daarnaast, ook, achtereenvolgens, ten slotte, in de eerste plaats, in de laatste plaats

RADBOUD

pre-university college

Tegenstelling	Maar, niettemin, echter, evenwel, toch, al, hoewel, ofschoon, ondanks, daarentegen, desondanks, niettegenstaande, enerzijds ... anderzijds, in tegenstelling tot, in contrast met, dit staat lijnrecht tegenover
Vergelijking	Eveneens, evenals, net als, net zo, vergelijk, op dezelfde manier, dit komt overeen met, dit lijkt op
Illustratie, voorbeeld	Bijvoorbeeld, zo, zoals, net zo, neem..., met andere woorden, ter illustratie, als concreet voorbeeld, om een voorbeeld te noemen
Oorzaak-gevolg	Daardoor, doordat, dus met als gevolg dat, dat leidt tot, daaruit volgt dat, daaruit kunnen we afleiden dat, want, immers, daar, aangezien, waardoor, op grond van, ten gevolge van, een gevolg van deze ...
Argumentatie	Derhalve, dus, kortom, hieruit volgt dat, hieruit valt af te leiden dat, dit voert ons tot de volgende conclusie, concluderend, namelijk, want, aangezien, op basis van, dat volgt uit, de volgende argumenten bestaan daarvoor, mijn argumentatie is als volgt, dat leid ik af uit
Deel/geheel	Dit behoort tot, dit valt onder, een onderdeel hiervan is, dit bestaat uit, daartoe behoort, dit valt uiteen in, een aspect is
Tijd	Daarna, vervolgens, daarvoor, later, eerder, toen, op dat moment, tegelijk
Plaats	Daarnaast, naast, boven, langs, verder weg, in de aangrenzende gebieden, daar, precies waar, op diezelfde plek

Gebaseerd op een hand-out van het Academisch Schrijfcentrum Nijmegen

Bronnen:

- (de Volkskrant, geciteerd uit *Formulieren* p. 145) in © 2002 | Ru G, Faculteit der Letteren, project Communicatieve Vaardigheden
- <http://www.rug.nl/noordster/schriftelijkevaardigheden/voorstudenten/stijl/structuursignalen!print>
- <http://www.rug.nl/noordster/schriftelijkevaardigheden/voorstudenten/stijl/lexicaleMiddelen>, geraadpleegd 28 maart 2007
- Steehouder e.a., *Leren communiceren: Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie*, Groningen/ Houten 2006, p. 88 en 89.